

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

УДК 004:378.147 – 057.875

Людмила Савчук, кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри інформаційних технологій та вищої математики
ПВНЗ “Хмельницький економічний університет”

Катерина Акуленко, кандидат педагогічних наук,
методист центру інноваційних технологій та комп’ютерного тестування
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті розглянуто комплекс організаційно-педагогічних умов підготовки молодших спеціалістів до професійної діяльності з урахуванням використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, інформаційно-комунікаційні технології, інформатична складова, моніторинг навчальної діяльності.

Лит. 5.

Людмила Савчук, кандидат педагогических наук, доцент,
заведующий кафедрой информационных технологий и высшей математики
ЧВУЗ “Хмельницкий экономический университет”

Екатерина Акуленко, кандидат педагогических наук,
методист центра инновационных технологий и компьютерного тестирования
Восточноевропейского национального университета имени Леси Украинки

**ОРГАНИЗАЦИОННО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ
СПЕЦИАЛИСТОВ В ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОМ КОЛЛЕДЖЕ
К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

В статье рассмотрен комплекс организационно-педагогических условий подготовки младших специалистов к профессиональной деятельности с учетом использования средств информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, информационно-коммуникационные технологии, информатическая составляющая, мониторинг учебной деятельности.

Ludmyla Savchuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Prof.
Head of Informative Technologies and Higher Mathematics Chair
PHEE “Khmelnytsk Economical University”

Kateryna Akulenko, Ph.D. (Pedagogy)
Methodologist of Innovative Technologies and Computer Testing
Eastern European National University by L.Ukraine

**ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR TRAINING SPECIALISTS
FOR PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE FINANCIAL AND ECONOMIC COLLEGE**

The complex of organizational and pedagogical conditions for training of junior specialists for professional activity taking into account the use of information and communication technologies has been considered in the article.

Keywords: organizational and pedagogical conditions, information and communication technologies, informatics component, monitoring of educational activity.

Постановка проблеми. Важливими передумовами професійної підготовки у фінансово-економічному коледжі є така скерованість навчального матеріалу, яка забезпечить формування професійної мотивації, компетентності, творчої й самостійної діяльності, можливість самоконтролю з боку студентів, наближення умов до реальних професійних.

Виконання цих передумов є можливим у випадку забезпечення комплексу організаційно-педагогічних умов з ефективним використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема професійної підготовки економічних кадрів у ринковому суспільстві, ефективна організація навчального процесу у фінансово-

економічному коледжі завжди вивчалася і обґрунтовувалася науковцями. І. Підласий стверджує, що організація як педагогічна категорія – “це впорядкування дидактичного процесу за певними критеріями, надання йому необхідної форми для найкращої реалізації поставленої мети” [4, 25]. Досліджуючи чинники ефективної організації процесу навчання, О. Пюра вважає, що важливим є створення сприятливих педагогічних умов. Термін “педагогічні умови” науковець тлумачить, як сукупність взаємопов’язаних і взаємообумовлених чинників, які забезпечують бажану ефективність навчального процесу та сприяють успішному досягненню зазначених цілей [5]. Н. Єрошина визначає педагогічні умови як “сукупність соціально-педагогічних і дидактичних фактів, які впливають на навчальний процес, надають змогу керувати ним, вести цей процес раціонально, відповідно до предметного змісту із застосуванням ефективних форм, методів, прийомів” [3, 9]. О. Бражнич вважає, що педагогічні умови відображають об’єктивні можливості змісту, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей, необхідних для забезпечення педагогічного процесу та успішного досягнення навчальної мети [1, 116]. Педагогічна умова, згідно з твердженням О. Ігумнова, – це зовнішній чинник, обставина, яка впливає на перебіг педагогічного процесу, свідомо сконструйованого педагогом, що передбачає, але не гарантує певний результат. Науковці А. Алексюк, А. Аюрзанайн, П. Підкасистий до педагогічних умов відносять чинники, що впливають на процес досягнення мети й поділяють їх на зовнішні та внутрішні (індивідуальні).

Отже, пошук науковців щодо організаційних та педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності зумовлює актуальність даної статті.

Мета статті полягає в уточненні поняття “організаційно-педагогічні умови”, у формуванні та ефективному застосуванні комплексу організаційно-педагогічних умов для забезпечення якісної професійної підготовки майбутніх молодших спеціалістів фінансово-економічного коледжу.

Виклад основного матеріалу. Твердження науковців, щодо терміну “педагогічні умови” неоднозначні. Вважаємо, що відносно підготовки майбутніх молодших спеціалістів фінансово-економічного коледжу педагогічні умови – це поєднання позитивних обставин та комплексу засобів, що активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, впливають на ефективність

здійснення навчального процесу і сприяють формуванню відповідних складових фахової підготовки. На нашу думку, педагогічні умови повинні свідомо створюватися та забезпечувати ефективність формування готовності до професійної діяльності під час навчального процесу.

Професійна підготовка молодших спеціалістів буде ефективнішою за умов застосування комплексу сформованих організаційно-педагогічних заходів. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців у фінансово-економічному коледжі до професійної діяльності – це впорядкований комплекс, що містить форми, методи, дидактичні умови, свідомо впроваджені викладачем у навчальний процес згідно з критеріями, які враховують сучасні зміни в економіці та котрі позитивно впливають на активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, формування їх професійної готовності.

Під час створення організаційно-педагогічних умов важливо врахувати сучасні вимоги ринкового суспільства з використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Це вплине на розвиток у студентів готовності до їх застосування у майбутній професійній діяльності та значно розширить коло практичних навичок.

Організаційно-педагогічні умови відіграють важливу роль у конструюванні навчального процесу й впливають на його перебіг. Вони сприяють якісному рівню організації процесу викладання та подання навчально-наукової інформації викладачем. Це надає змогу студентам отримати знання, уміння і навички на високому рівні з урахуванням можливостей фінансово-економічного коледжу, особливостей навчальних дисциплін і майбутньої професійної діяльності. Через вплив на організаційно-педагогічні умови, які є специфічними для студентів економічного напряму підготовки, відбувається процес формування кваліфікованих та компетентних молодших спеціалістів.

Проаналізувавши останні дослідження науковців і опираючись на особистий педагогічний досвід, вважаємо, що до *організаційно-педагогічних умов підготовки фахівців у фінансово-економічному коледжі до професійної діяльності слід віднести такі:*

1. Формування стійкої мотивації до здійснення навчальної діяльності;
2. Створення сприятливого інформаційного середовища для розвитку пошуково-творчих здібностей у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності;
3. Урахування особливостей фахового

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

наповнення інформатичної складової професійної підготовки майбутніх економістів;

4. Забезпечення якісного моніторингу навчальної діяльності.

Розглянемо характеристику і реалізацію кожної з обраних організаційно-педагогічних умов у контексті підготовки майбутніх молодших спеціалістів у фінансово-економічному коледжі.

Формування стійкої мотивації до здійснення навчальної діяльності – першочергова організаційно-педагогічна умова. До мотивації належать усі види спонукань особистості до діяльності, а саме: потреби, прагнення, інтереси, цілі, ідеали, мотиви. Вони є визначальними в спрямованості та характері діяльності людини. Мотивація – це головний чинник поведінкової активності, збудник особистості до певних дій, причому до одних і тих самих дій може спонукати різний мотив. Мотивація як процес заснована на мотивах, причинах, які змушують людину до дій. У якості мотивів вступають у взаємозв'язок потреби й інтереси, цілі та емоції, установки й ідеали. Поняття “мотив” у сучасній психології не має однозначного тлумачення, існує чимала кількість розходжень у деталях. Проаналізувавши наукову літературу, бачимо, що мотив складає основу обрання дій, які виконує особа.

Ми досліджуємо роль мотивації з погляду підвищення рівня зацікавленості до навчального процесу студентів економічного напрямку підготовки. Тому більш детально визначимо поняття навчальної мотивації. Навчальна мотивація приводить у дію емоційно-вольову сферу особистості, надає змогу студентам установити цілі навчання, визначити форми навчальної діяльності. Вона обумовлена такими чинниками, як особливості й організація навчального середовища, особистісні особливості викладача, специфіка предмета, що вивчається, та якості студентів як особистостей (стать, вік, рівень інтелектуального розвитку, рівень вимогливості до себе й самооцінки) [2, 187]. У випадку високого рівня мотивації до майбутньої професійної діяльності виникає компенсаторний механізм. Його суть полягає в тому, що за умови недостатньої кількості професійних здібностей, але за наявності високої зацікавленості до конкретного навчального предмета та усвідомлення обраного фаху відбувається розвиток мотивації до навчання. У такому випадку студент досягає високих результатів. Для здійснення успішної навчальної діяльності студента важливою є його наполегливість під час вивчення фахових дисциплін. Критерієм ступеня наполегливості є тривалість довільної уваги, яка залежить від рівня

інтересу особистості в здійсненні певної діяльності й отримання результату.

У процесі підготовки майбутніх молодших спеціалістів така організаційно-педагогічна умова як сформованість стійкої мотивації до здійснення навчальної діяльності – має вагомим значення. Її реалізація забезпечує зацікавленість до сприйняття та вивчення навчального матеріалу, сприяє активній участі студентів у виконанні завдань, впливає на формування позитивного ставлення до обраної професії й набуття майбутніми фахівцями необхідних компетентностей. Мотивація спонукає студентів до процесу отримання знань та здійснення навчальної діяльності, успішність якої залежить від правильної послідовності подання навчального матеріалу, його кількості, науковості та важливості.

Створення сприятливого інформаційного середовища для розвитку пошуково-творчих здібностей у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності – організаційно-педагогічна умова яка забезпечується такими чинниками: формування у майбутніх молодших спеціалістів позитивного мотивування навчання; поєднання групових та індивідуальних форм організації навчальної діяльності; розвиток здібностей у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Сприятливе інформаційне середовище – це постійний доступ до міжнародних інформаційних ресурсів, створення навчальних порталів, проведення відеоконференцій, презентацій, віртуальних співбесід з групами студентів для розвитку їх пошуково-творчих потенціалів.

Якість професійної підготовки майбутніх фінансистів та економістів, створення для них сприятливого інформаційного середовища забезпечується також використанням системи Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) – важливим, безкоштовним інформаційним засобом відкритої (Open Source) системи дистанційного навчання. Система реалізує філософію педагогіки соціального конструктивізму та орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем та студентами, підходить для організації традиційних дистанційних курсів, а також підтримки очного навчання, створюючи сприятливе інформаційне середовище для розвитку пошуково-творчих здібностей у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності. У системі Moodle навчальні курси формуються на основі таких принципів: структурування змісту навчального матеріалу; систематичність та логічна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

послідовність викладу навчального предмета; цілісність й практичність значущості змісту; наочність подання інформації.

Зміст завдань навчальних дисциплін розроблених навчальних курсів у системі Moodle відповідає професійним інтересам майбутніх фахівців фінансово-економічного коледжу. Це потрібно для підвищення їхньої готовності до виконання професійних функцій та стимулювання самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Практична частина навчальних курсів формує економічне мислення та надає можливості для здійснення навичок майбутньої фахової компетентності. Наближення інформаційного середовища до умов реальної професійної діяльності забезпечується розв'язанням прикладних задач, що виникають у межах чи поза межами предмета та завдань, які сприятимуть набуттю вмій і навичок, необхідних в умовах сучасного розвитку економічної галузі, з метою швидкої адаптації майбутніх молодших спеціалістів до професійної діяльності після завершення навчання.

Зазначимо, що сучасний етап розвитку інформаційних і мережних технологій у галузі економіки є досить інтенсивним. Вони стали середовищем для здійснення операцій на ринку цінних паперів і біржової торгівлі, банківської діяльності, електронної комерції. У зв'язку з такими особливостями майбутньої професійної діяльності організація навчального процесу в системі Moodle сприятиме розвитку цих умій у студентів. Під час виконання поставлених завдань відбувається взаємодія студентства з різними типами інформації, адже подання результатів своєї діяльності є можливим у вигляді файлів різного формату, заповнення баз даних, розміщення зображень, здійснення мережевої комунікації, пошуку інформації в глобальній мережі, спілкування в онлайн-режимі тощо.

У процесі формування готовності студентів до майбутньої професійної діяльності важливою є рівномірна підтримка процесу отримання знань упродовж усього періоду навчання. Це можливо за умови створення сприятливого інформаційного середовища для розвитку пошуково-творчих здібностей у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності та накопичувальної системи оцінювання знань, яка мотивує студента до постійного засвоєння навчальних одиниць курсу.

Наступна організаційно-педагогічна умова – *урахування особливостей фахового наповнення інформаційної складової професійної підготовки майбутніх економістів*. Ця умова полягає у

створенні структури навчального курсу згідно з принципами модульного навчання та розміщенні навчальних елементів на електронних носіях у послідовності й логічності викладення навчального матеріалу, наявності зв'язків між різнотипними завданнями та врахування особливостей фахового наповнення. Під інформаційною складовою фахової підготовки майбутніх молодших спеціалістів розуміємо сформованість знань, умій та навичок збирання, опрацювання, використання, передачі інформації на основі сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій за принципом ієрархії для компетентної реалізації виробничих функцій, розвитку професійних здібностей фахівця та подолання перешкод ефективної професійної діяльності.

Фахове наповнення інформаційної складової полягає в реалізації функцій, які є важливою складовою кваліфікаційної характеристики економіста: аналітична, планова, організаційна, обліково-статистична, контрольна, інформаційна. Їх виконання забезпечуються знаннями теоретичних засад та принципів побудови сучасних комп'ютерних комплексів. Під час навчання у коледжі важливими стають такі завдання як вивчення основ інформатики та характеристик комп'ютерної техніки, технологічного забезпечення комп'ютерних систем, інформаційних систем опрацювання економічної інформації, методів запровадження діалогу в процесі розв'язання конкретних економічних завдань.

Навчаючись у фінансово-економічному коледжі майбутній фахівець орієнтований на здобуття професії, а тому розвиток особистості спрямований на самостійне здобування знань, умій і навичок з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Ще однією організаційно-педагогічною умовою підготовки фахівців фінансово-економічного коледжу є забезпечення якісного моніторингу навчальної діяльності. Для забезпечення цієї організаційно-педагогічної умови на кожному етапі передбачено розробку критеріїв та показників, завдяки яким здійснюється об'єктивна оцінка діагностики й оцінювання рівня знань, контроль успішності формування показників готовності за допомогою розроблених програмних засобів.

Система якісного моніторингу навчальної активності за набуттям знань, умій та навичок студентами включає відслідковування активної діяльності: участь у пошуково-творчій роботі, виконання практичних, індивідуальних та

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

самостійних завдань, вирішення завдань у інформаційному середовищі Moodle. Поетапний контроль рівня сформованості професійної готовності відбувається згідно з такими видами контролю: тести для самоконтролю, поточне оцінювання, тести модульного контролю, підсумкове тестування. Важливо, якщо викладач може застосовувати методику моделювання інтуїтивного прагнення як викладача так і студента до отримання “справедливої оцінки” в електронній системі оцінювання знань, яка враховує складність та вагомість кожного завдання з дисципліни та автоматизує розрахунок підсумкового результату – визначивши рейтинг студента. Рейтинг – індивідуальний сумарний індекс студента, установлений на кожному з видів контролю навчальних досягнень. Рейтингова система контролю – це система накопичувального типу, у якій індивідуальний коефіцієнт (рейтинг) суб’єкта навчання визначається за сумою результатів оцінювання всіх видів занять і контролю. Система вступного, поточного, модульного та підсумкового видів контролю дозволяє: отримувати постійну інформацію про хід та якість засвоєння студентами навчального матеріалу; визначати рівні оволодіння студентами уміннями самостійної навчально-пізнавальної діяльності; створювати умови для формування знань, умінь та навичок майбутніх фінансистів та економістів; оперативно вносити зміни в навчальний процес.

Висновок. Отже, у результаті аналізу досліджень науковців, які займались проблемою фахової підготовки майбутніх фінансистів та економістів нами сформовано організаційно-педагогічні умови підготовки фахівців у фінансово-економічному коледжі до професійної діяльності. Ці умови було розглянуто для майбутніх молодших спеціалістів з урахуванням

використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Вони є взаємопов’язаними та покликані забезпечити якісну організацію освітнього процесу, формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців фінансово-економічного коледжу.

Як перспектива подальшого дослідження може розглядатися комплекс організаційно-педагогічних умов застосування системи автоматизованого моніторингу навчальної діяльності майбутніх молодших спеціалістів.

1. Бражнич О.Г. Педагогічні умови диференційованого навчання учнів загальноосвітньої школи: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.07 / Оксана Григорівна Бражнич. – Кривий Ріг, 2001. – 238 с.

2. Гончарова О.Н. Теоретико-методические основы личностно-ориентированной системы формирования информатических компетентностей студентов экономических специальностей: дисс. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Гончарова Оксана Николаевна. – Симферополь, 2007. – 445 с.

3. Ерошина Н.А. Дидактические условия управления самостоятельной учебной деятельностью студентов педагогических вузов: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Теория педагогики” / Н.А. Ерошина. – Липецк, 2001. – 22 с.

4. Підласий І.П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: навч. посіб. / І.П. Підласий. – К.: Україна, 1998. – 343 с.

5. Пюра О.С. Педагогічні умови формування комунікативних умінь і навичок майбутніх педагогів / О.С. Пюра // Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”: наук.-теорет. зб. Педагогіка. Психологія. Філософія. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – Вип. 22. – С. 171 – 174.

Стаття надійшла до редакції 13.05.2015

“Токи математичний закон відображає реальну дійсність, він неточний; як тільки математичний закон точний, він не відображає реальну дійсність”.

*Альберт Ейнштейн
один із засновників сучасної теоретичної фізики,
лауреат Нобелівської премії з фізики,
громадський діяч-гуманіст,
який відкрив теорію відносності, квантову теорію фотоефекту*

